

FARNOSŤ BRATISLAVA – KRÁĽOVNEJ RODINY

Syntéza z farskej fázy synodálneho procesu

Synodu o synodalite sme v našej farnosti začali aktívne prežívať 1. februára 2022, kedy sa online cez aplikáciu Zoom stretli koordinátori páter Antonín Lukeš M.Id., p. Zuzana Komendová a p. Martin Macko. Prežívanie synody na farskej úrovni sa rozčlenilo do dvoch etáp: najprv prebehli synodálne konzultácie v jednotlivých existujúcich spoločenstvách (skupiny modlitieb otcov, skupiny modlitieb matiek, skupina rodín, spevokol, staršie tety upratovačky, mládežnícke stretká). Okrem troch koordinátorov bolo oslovených asi 10 moderátorov, ktorí mali možnosť formácie cez arcidiecézne webináre. V stredu 16. februára 2022 sme pri večernej svätej omši otvorili synodu vo farnosti a uskutočnili pracovno-formačné stretnutie moderátorov. Jednotlivé spoločenstvá uskutočnili jedno, dve alebo aj viac synodálnych konzultácií. Druhou etapou bol synodálny týždeň vo farnosti, ktorý sa konal od nedele 24. apríla do nedele 1. mája. Na každý deň bola určená téma a stretnutia sa mohol zúčastniť ktokoľvek, kto prejavil záujem a prišiel. Každý deň sa vytvorila jedna až dve skupinky. Celkovo sa v našej farnosti uskutočnilo asi 40 samostatných synodálnych konzultácií. Okrem toho na pôde našej farnosti prebehlo aj 11 stretnutí synody umelcov, ku ktorej sa postupne pridávali rôzni umelecky činní ľudia z viacerých bratislavských farností. Táto skupina vytvorila samostatnú syntézu.

I. DRUHOVIA NA CESTE

- Účastníci veľmi ocenili život našej farnosti, ktoré ponúka skutočné spoločenstvo a pestrú paletu aktivít. Farníci majú radosť, že sú súčasťou spoločenstva mnohých mladých rodín, čím sa v realite napĺňa patrocínium nášho kostola: *Panny Márie, Kráľovnej rodiny*.
- Zapájanie sa farníkov je nielen realitou, ale tiež výzvou pre ešte lepšie využitie ich schopností.
- Spoločné akcie, púte, zájazdy prepájajú ľudí a vytvárajú spoločenstvo, ktoré sa potom prejaví v živote farnosti. Takýto výsledok prináša aj spoločná práca pri farskej brigáde.
- Všeobecná zhoda nastala pri myšlienke, že veľkým prínosom pre naše spoločné kráčanie sú pravidelné akcie ako modlitby matiek, modlitby otcov, farský letný pobyt rodín s deťmi (nazývaný *Bodka za letom*), farský splav, farský ples a ďalšie.
- Veriacich dokáže povzbudiť a spojiť, ak sa pravidelne stretnú spolu aj s kňazom napríklad po nedeľnej svätej omši, keď sa pred kostolom vytvorí prirodzené spoločenstvo.
- Zazneli aj myšlienky týkajúce sa seniorov: Kto sa ich ujme? Necítia sa vyčlenení, akoby sme na nich vo farskom živote pozabudli? Nežijeme len pre deti, mladých a ľudí v produktívnom veku? Objavil sa podnet pokúsiť sa zorganizovať medzigeneračnú akciu (napríklad výlet), kde by sa cielene stretli seniori s mladými a mohli sa rozprávať. Sami seniori podali svedectvo, že vo vyššom veku rastie duchovná dimenzia človeka. Seniori

sa radi modlia, chodia na sväté omše, sú u nás zapojení do ružencového bratstva a existuje skupinka modlitieb matiek – babičiek.

- Aj medzi mladými máme teraz po pandémie skupinu *single*, ktorí nikam nepatria. Rozmýšľali sme, čo im ponúknuť a ako im dať priestor na spoločné stretávanie sa.
- Mali by sme si dať pozor, aby sme naším prílišným nadšením nespôsobili vnútornú bolesť manželom, ktorí zatiaľ nemajú alebo nemôžu mať deti. Často svoju situáciu prežívajú s pocitom zahanbenia či menejcennosti. Môže sa im zdať, že nezapadajú do partie rodín s deťmi, zostanú izolovaní a uzatvoria sa.
- Mali by sme na farskej výveske a na webovej stránke zlepšiť informovanosť o fungujúcich skupinách a zverejniť kontaktné osoby, aby noví ľudia rýchlo a ľahko zistili, aké pravidelné akcie sa u nás konajú a mohli sa pripojiť. Sme dobré spoločenstvo, ale nesmieme sa uzatvárať. Od jednotlivcov bolo zaznamenané aj svedectvo, že sa im partia farníkov javila tak zabehnutá a prepojená, že sa báli pridať. Mali by sme vytrvalo a opakovane oslovovať a pozývať nových ľudí. Nieкто sa rozhodne až na druhýkrát a sú aj takí, ktorí pozvania rôzneho druhu a formy potrebujú oveľa viac, kým pre nich príde správny čas a nájdú vhodnú farskú aktivitu pre ich typ osobnosti.

II. POČÚVAŤ

- Ochota počúvať začína u našich najbližších, v rodine, medzi príbuznými, priateľmi, ľuďmi v našom najbližšom okolí, v práci... Nejde len o počúvanie ušami, ktoré vyžaduje istý čas; vysokú hodnotu má *načúvanie* – snaha porozumieť druhému človeku, jeho vnútru. Takto by sme mali *načúvať* starším, skúsenejším, seniorom, ale aj mladým a deťom – čo nám chcú povedať zo svojho vnútra.
- Načúvanie iným je veľmi dôležité pre synodálny spôsob života v spoločenstve.
- Vo farnosti je výzvou vytvoriť lepší časopriestor na stretávanie sa s ostatnými farníkmi, napríklad formou kávičky, koláčika, malého agapé po nedeľnej svätej omši.
- Všimli sme si, že v našej farnosti sa na modlitbách otcov stretávajú muži v zastúpení rôznych vekových kategórií; modlitby matiek sa zas stretávajú podľa vekových skupín.
- Je potrebné počúvať aj tých, ktorí majú úplne odlišný názor. Je to však veľmi ťažké. Preto je na to potrebné vedomé rozhodnutie – úkon vôle, do ktorého máme vyzvať samých seba.
- Pri jednom stretnutí sa rozvinula diskusia na tému *kostolnej turistiky* – keď veriaci navštevujú iné kostoly, aby počuli kázeň, ktorá im vyhovuje. Môže byť za tým duchovný úžitok, ale aj vyberavosť.
- Trochu prekvapivo zaznela v rámci tejto témy na stretnutí mladších matiek pastoračná otázka, ako má riešiť situáciu mamička, ktorá nemá kde dať malé dieťa a chce sa vyspovedať. Mamám sa stalo, že boli prijaté a vypočuté, ale aj to, že boli odmietnuté.
- V našej farnosti sme si uvedomili silnú výzvu zapojiť do farského života zasvätené osoby, ktoré pôsobia v okolí a navštevujú náš kostol. Toto prepojenie chýba, ani ich poriadne nepoznáme. Úspech tejto myšlienky však závisí aj od času a disponibilít zasvätených. Pán farár v tomto podnikne nejakú aktivitu, napríklad pri príležitosti dňa zasväteného života.

III. VZIAŤ SI SLOVO

- Účastníci vyjadrili spokojnosť s možnosťou vyjadrovať svoje názory na úrovni našej farnosti. Vyplýva to aj z minulosti, keď najmä od pôsobenia pána farára Branislava Bukovského bola farnosť otvorená pre všetky vekové skupiny a zdieľanie na rôznych úrovniach (vo farnosti, na strečkách, na výletoch, spoločných púťach...).
- Skôr negatívne hodnotili účastníci možnosti vyjadrovať názory v cirkvi na diecéznej či celoslovenskej úrovni. Konštatovali, že hoci vyjadrovanie názorov je možné, zo strany klerikov absentuje dialóg, počúvanie a reflektovanie počutého. Niektorí analyzovali aj dôvody tohto stavu, za ktorým môže byť prehnaný rešpekt laikov pred kňazmi, udržiavanie si odstupu, prílišná formálnosť vzťahov v cirkvi, cenzúra, vylúčenie neželaných osôb (prípady p. arcibiskupa Bezáka) alebo cenzúra v katolíckych médiách. Sumárne je možné tento stav vyjadriť pojmom *klerikalizmus*, pred ktorým varuje Svätý Otec František.
- Ľudia vyjadrili svoju túžbu mať úctu a rešpekt k duchovným osobám, volajú však po otvorenejších vzťahoch, priateľstve a možnosti komunikovať s klerikmi tak, ako komunikujú so svojimi blízkymi. V tomto vidia budúcnosť a nádej synodálnej cesty.
- Neochota vyjadriť svoj názor môže byť spôsobená opakovaným nevypočutím, po ktorom človek nadobúda presvedčenie, že to nemá zmysel. Niekde sa objavuje aj strach hovoriť (čo môže byť dané historicky, ako dôsledok mentality minulej doby).
- Niektorí účastníci boli presvedčení, že vždy je príležitosť vyjadrovať sa, naša odvaha závisí od istej osobnostnej zrelosti.
- Veriaci vyjadrili názor, že by potrebovali viac počuť otcov biskupov, viac ich stretávať.
- Keď si vezmeme slovo, je potrebné sa sústrediť na to, komu danú vec hovoríme a mať pri tom pokoru. Kresťania sú povinní byť poslušní a nechať to na Pána (Ducha Svätého). A predtým než niečo povieme, treba to vnútri skúmať.
- Ranou v našej cirkvi je kauza p. arcibiskupa Bezáka. Mnohí to vnímajú ako situáciu, keď sa názor človeka neakceptuje tými, ktorí majú v cirkvi rozhodovaciu právomoc.
- Účastníci si uvedomili, že naša zodpovednosť za dianie v cirkvi sa prejavuje aj v rodine, pri výchove detí. Je to o osobnej úlohe každého človeka.
- V tejto téme zaznela okrajovo aj otázka sociálnych sietí. Vo svojej podstate nie sú zlé, je to o človeku, ktorý tam píše. Účastníci sa nevyhranili voči sociálnym sieťam, ak je to kanál na šírenie dobra, je to v poriadku. Uvedomujeme si aj riziká a možné zneužitia.

IV. SLÁVIŤ

- Pri tejto téme sa podrobnejšie hovorilo o akceptácii detí, keď sú prítomné na svätej omši. Je správne mať istú dávku tolerancie, ale aj mierne a s láskou vychovávať.
- Účastníci ocenili náš kostol, že liturgia je dôstojná, na svätých omšiach sa spieva, sú hrané s organom alebo spievajú mladí.
- Otvorila sa aj otázka vhodného oblečenia tých, ktorí prichádzajú na svätú omšu a osobitne tých, ktorí pri svätej omši majú aj nejakú službu (napríklad čítanie). Najmä starší ľudia sú na slušnosť a dôstojnosť (a aj cudnosť) oblečenia veľmi citliví.

- Realisticky sme zhodnotili, že napriek celkovej funkčnosti a spokojnosti, máme pri niektorých službách personálne problémy. Spevokol by sa potešil novým spevákom, detský zbor by potreboval nový účinný nábor členov. Treba opakovane pozývať.
- Účastníci pripomenuli, že v minulosti bol zaužívaný štýl detskej kázne počas nedeľnej svätej omše o 10.30 hod. Kňaz mal osobitne pripravený príhovor pre deti a vstúpil do dialógu s nimi. Aj niektorým dospelým to vyhovovalo.
- V našej farnosti by sme mohli uskutočniť školenie pre lektorov, ako sa prichádza a odchádza, aké je vhodné oblečenie a aké sú základné pravidlá pre správny prednes Božieho slova.
- Farníci (a najmä seniori) by sa potešili, keby sme začali konať mimoliturgické stretnutia nad Božím slovom.
- Vo farnosti máme ustanovených mimoriadnych rozdávatel'ov svätého prijímania, po odznení pandémie využívame ich službu, treba však zlepšiť ich aktivnosť alebo rozšíriť ich rady.
- Zaznelo aj volanie nechať kostol otvorený na súkromnú modlitbu počas dňa. Nebol by to problém, je to však závislé od ochoty ľudí prevziať službu stráženia.

V. SPOLUZODPOVEDNOSŤ ZA MISIU

- Spoluzodpovednosť za misiu by sa mohla na pôde farnosti výborne ukázať v podobe funkčnej a aktívnej farskej pastoračnej rady, aby boli viacerí ľudia zapojení a zodpovední cez rozdelenie úloh. Je zrejmé, že aktivitám i organizačným procesom pandémie moc nepomohla...
- Vo farnosti máme viacero mladých, ktorí absolvovali Bratislavskú animátorskú školu. Vyžitie nadobudnutej formácie je však slabé, do uskutočňovania aktivít pre mladších sa veľmi nezapájajú.
- Katechéti pri vyučovaní náboženstva v školách majú veľkú spoluúčasť na misii. Ich náročná služba nie je docenená.
- Často si neuvedomujeme, aká je hodnota a sila nášho osobného príkladu – to je prvotná spoluzodpovednosť za misiu.
- Pri konzultácii s neveriacim človekom zaznela myšlienka, že nám veriacim závidí nádej. Neveriaci ľudia tušia silu modlitby. Zazneli svedectvá osôb, ktorí zažili, že neveriaci ľudia ich požiadali o modlitbu. Berú nás zvlášť v ťažkých časoch ako prostredníkov medzi nimi a Bohom. Dôležité je byť k dispozícii, keď od nich príde prosba. Neraz sa potom objaví až prekvapivo veľká vďačnosť menej veriacich alebo neveriacich ľudí za modlitbu, príhovor alebo odslúženie svätej omše na ich úmysel.
- Je veľkým darom, ak niekto vie vhodne a v pravý čas osloviť hľadajúcich.
- Pre účinnosť misie je nevyhnutné porozumieť svetu, v ktorom dnes žijeme, viesť kultivovaný a kultúrny dialóg, nekonať násilne a amatérsky. A keď sa stretneme so zarytými odporcami náboženstva, môžeme im na záver povedať: *Aj keď je zrejmé, že sa spolu nezhodneme, tak ja mám tú výhodu, že sa môžem za Vás pomodliť.*

VI. VIESTĎ DIALÓG V CIRKVI A SPOLOČNOSTI

- Mali by sme byť otvorenejší v komunikovaní vnútrocirkevných problémov (napr. p. arcibiskup Bezák).
- Účastníci vyjadrili silnú túžbu po komunikácii s duchovnými. Vyzývajú kňazov napríklad prísť po svätej omši von medzi nich pred kostol.
- Zaujímavé bolo v našej farnosti pozitívne hodnotenie mládežníckych svätých omší pre ich bezprostrednosť a prirodzenosť.
- Veriaci túžia po autentickom vyjadrovaní sa kňazov, nechcú formálne vzťahy v duchu novodobého klerikalizmu, lebo tie neprinášajú spoločné kráčanie v duchu synodality.
- Veriaci sa tešia, keď sa darí rozvíjať farský život, je dostatok miništrantov, omše sú sprevádzané organom. Taktiež sú otvorení ekuméne.
- Farské oznamy by mali byť jasné a čo najzrozumiteľnejšie. Niekedy by mohlo byť užitočné aj komentovať, čo sa vo farnosti deje alebo aká akcia sa už udiala – ako spätná väzba a informovať všetkých, aj tých, ktorí sa nezúčastnili. Treba pamätať, že nie všetci majú internet, najmä nie seniori.

VII. S INÝMI KREŠŤANSKÝMI DENOMINÁCIAMI

- Veriaci prejavili záujem o komunikáciu s inými denomináciami.
- Pri ekumenickom úsilí sú dôležité osobné vzťahy, ekumenizmus sa začína zdola, od našich osobných vzťahov s ľuďmi z iných cirkví alebo aj smerom k ľuďom vzdialeným od Boha.
- Zazneli pozitívne príklady zo života, kedy sa prejavil rešpekt k inému vierovyznaniu (napríklad katolícka suseda prirodzene zavolała ku chorej evanjeličke jej vlastného duchovného).
- V januárovom týždni modlitieb za jednotu kresťanov sme konali bohoslužbu za jednotu podľa spoločnej celosvetovej predlohy, hoci bez účasti nekatolíkov. Do budúcnosti sa budeme snažiť opakovane pozývať aj nekatolíckych predstaviteľov.

VIII. AUTORITA A SPOLUÚČASŤ

- Opakovane na stretnutiach zaznelo volanie po otcovskej starostlivosti biskupov. Veriaci by privítali ich vyjadrovanie sa k aktuálnym problémom, napríklad aj upozorňovať na tých, ktorí neprávom hovoria v mene Cirkvi: vplyv kresťanských dezinformačných webov, odhaľovanie falošných prorokov.
- Potrebná je dôrazná výchova budúcich kňazov k spolupráci s laikmi.
- Keď kňaz dostane farnosť, určitý čas by nemal robiť žiadne zmeny.
- V našej farnosti by bolo potrebné ustanoviť farskú pastoračnú radu, kde by boli zastúpené jednotlivé skupiny, aby sa nielen lepšie dokázalo koordinovať plánovanie spoločných aktivít, ale budovala sa aj vyššia miera spoluúčasti laikov na živote farnosti.
- Predpokladom spoluúčasti je informovanosť o tom, čo sa deje, čo sa chystá. Potom pozvať ľudí k spolurozhodovaniu. Správnou cestou je delegovať rôzne úlohy a služby (upratovanie, opravy, prestavby, akcie...).

- Vo farnosti by sa mohlo zvážiť, či v duchu transparentnosti nezverejňovať zápisnice z farskej rady.
- Pozývanie na farské akcie v rámci nedeľných oznamov by mohli robiť laici, ktorí sú za danú akciu zodpovední.
- Líder v cirkevnom prostredí by nemal nadviehať davu, jeho náladám a predstavám, ale mal by sa vždy vyjadrovať so zodpovednosťou.

IX. ROZLIŠOVAŤ A ROZHODOVAŤ

- Vnímame rozdielnu úlohu klerikov a laikov pri rozhodovaní.
- Viacerí veriaci citlivo vnímajú, keď veci ostávajú nevysvetlené. V sekulárnej spoločnosti sa presadzuje transparentnosť, ktorú by veriaci prirodzene chceli preniesť aj do prostredia cirkvi.
- Mnohí duchovní sa nezaujímajú o názory laikov a asi ani o názory spolubratov klerikov, nemajú tak spätnú väzbu. Najradšej sa rozhodujú sami, autonómne. Je otázne, či takýto spôsob možno považovať za rozlišovanie v Duchu.
- Farské a pastoračné rady treba brať vážne, využiť odbornosť a ochotu laickej verejnosti a nabádať veriacich k účasti, nie ich odrádzať. Za krok správnym smerom treba považovať zanechanie určitej *nadradenosti*, ako k tomu nabáda pápež František.
- Opakovane sa otvára otázka nastavenia vzťahu cirkvi a štátu. Závislosť cirkvi od štátu sa ukazuje ako veľmi škodlivá.

X. FORMOVAŤ V SYNODALITE

- Kňaz by mal komunikovať s rôznymi skupinami farského spoločenstva, nie iba s nejakým úzkym okruhom a využívať bohatstvo darov Ducha Svätého u členov farského spoločenstva.
- Synodálne stretnutia v našej farnosti podnietili niektorých ľudí vyjadriť sa. Inak by sme ich hlas a názory nepočuli. To je veľmi pozitívna skúsenosť.
- Stretnutia otestovali moderátorov, ale aj účastníkov v schopnosti zvládať konfrontáciu rozličných mienok v rôznorodej skupine.
- Jednoznačným výsledkom priebehu synody je poznanie, že ľudia túžia spoločne kráčať.
- U mladých sa ukázala potreba formovať ich k aktívnemu premýšľaniu, lebo inak mnohé otázky rýchlo uzavrú tým, že nemajú čo povedať. Na rozmýšľanie potom nadväzuje schopnosť vyjadriť svoj názor a nieť za povedané aj zodpovednosť.